

ПОНИШТАЈ АРБИТРАЖНЕ ОДЛУКЕ ДОНЕТЕ ОД СТРАНЕ АГЕНЦИЈЕ ЗА МИРНО РЕШАВАЊЕ РАДНИХ СПОРОВА

*Рад примљен: 09. 11. 2020.
Рад исправљен: 22. 09. 2021.
Рад прихваћен за објављивање: 27. 09. 2021.*

Питање дејства арбитражних одлука разматрано је приликом доношења Препоруке МОР бр. 92. У пракси је прихваћено становиште ограничене судске контроле ових одлука. Предмет овог рада је анализа коначности арбитражних одлука донетих од стране Агенције за мирно решавање радних спорова. Ове одлуке, донете у облику решења су коначне и извршне. У законима у којима се налазе одредбе о арбитражи као алтернативном начину решавања радних спорова нема одредница о могућности поништења решења донетих од стране арбитра. Ова могућност се претпоставља аналогним тумачењем Закона о арбитражи који је донет 2006. године. Важно је утврдити границе недодирљивости одлука арбитра.

Закључак је да се мирним решавањем радних спорова на ефикаснији начин штите права радника, али да је неопходно донети законска решења поводом могућности преиспитивања ових одлука као средстава заштите и контроле.

Кључне речи: *арбитри, Агенција за мирно решавање радних спорова, мирно решавање радних спорова, поништај арбитражне одлуке.*

I УВОД

Неспоразуми у области рада и радних односа су наша реалност. Када кажемо неспоразуми, мислимо на свако неслагање у области радних односа. Ови неспоразуми могу се једноставно пренебрегнути или се уложити напор у покушају да се превазиђу. Уколико се не превазиђу консензусом супротстављених страна, извесно је да ће прерасти у институционализовани неспоразум у облику радног спора. Реч спор примарно асоцира на интервенцију суда. То је традиционални начин решавања радних спорова.

* Мастер правник, Царински заступник у СПИРОС Д.О.О., milan.savic81@gmail.com

Тенденција у свету је да се што већи број ових спорова реши на миран, брз и правичан начин уз ниске трошкове. Избегавањем судског одлучивања повећава се шанса за изналажење повољног решења за обе супротстављене стране. Алтернативни методи решавања радних спорова у позитивном праву помињу се у одредбама Закона о раду¹ и Закона о мирном решавању радних спорова.² Чланом 7. ЗОМРПС образована је Републичка агенција за мирно решавање радних спорова као посебна организација. Основни послови агенције су поступци мирења и арбитраже, као и избор миритеља и арбитра. Нарочито је битна улога арбитра као стручног лица које се налази ван спора у ефикасном решавању радних спорова. Ефикасност подразумева скраћене рокове и извесност спровођења донетог решења од стране арбитра. Али, као што постоји изрека да “ко ради тај и греш”, поставља се питање облика контроле и могућности „нападања“ арбитражног решења које је правноснажно и извршно. У овом раду ће се указати на могућност поништаја решења донетог од стране арбитра.

II АРБИТРАЖА

Арбитража је метод решавања спорова који представља алтернативу у односу на методе које примењују државни судови. Она има дугу историју и широку примену, „стoga је разумљиво да се она у теорији, у различитим временима и на различитим просторима, дефинише на различите начине.“³ Арбитража се одређује и као недржавна активност у решавању спорова којој су странке за то повериле мандат. Ово поверавање почива и темељи се на поверењу у објективно и ефикасно превазилажење спорних ситуација. Многи аутори се у дефинисању арбитраже одлучују на избегавање дефинисања појма арбитраже у једној реченици. „Иако представља алтернативни метод, арбитража се разликује од осталих алтернативних начина решавања спорова.“⁴ Разлика у односу на медијацију се исказује кроз њену судску природу. Арбитри обављају функцију пресуђења и овлашћени су да мериторном одлуком коначно реше спор који им је поверен.

Постоје покушаји дефинисања арбитраже еnumerацијом битних карактеристика.⁵ Овај начин дефинисања набраја битне елементе арбитраже

¹ *Сл. гласник РС*, бр. 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/2013, 75/2014, 13/2017 –одлука УС, 113/2017 и 95/2018 – аутентично тумачење.

² *Сл. гласник РС*, 125/2004, 104/2009, 50/2018.

³ Д. Јанићијевић, *Арбитража*, Ниш, 2011, 3.

⁴ *Ibid.*, 4.

⁵ Професор Кнежевић у свом делу *Међународна трговачка арбитража*, Београд, 1999, 20, наводи следеће битне елементе: 1) арбитража је метод, начин решавања спорова, 2) спор мора постојати између најмање две странке (може и више), 3) спор решава трећа особа, 4) та особа мандат добија од странака, 5) одлука арбитра је за странке обавезујућа јер су оне прећутно на то пристале.

као појма. Ти елементи подразумевају арбитражу као метод, тј. пут за решавање спора који већ постоји. У том спору постоји обавезност постојања две стране које се налазе у спорном односу да би арбитража уопште могла да постоји. Ово је конститутивни елемент арбитраже. Спор се решава доношењем решења од стране арбитра који је мандат за ово решавање добио од странака које се налазе у спору. Донето решење је за странке учеснике обавезујуће и коначно.

III АРБИТРАЖА КАО МЕТОД МИРНОГ РЕШАВАЊА РАДНИХ СПОРОВА

Запослени и послодавац могу споразумно да повере решавање њиховог спора трећем лицу – арбитрау. Све врсте индивидуалних радних спорова (без обзира на њихов предмет) могу бити решаване на овај начин. Према ЗОМРПС индивидуални радни спор може да се решава пред арбитром ако је настао поводом: 1) дискриминације, 2) злостављања на раду, 3) отказа уговора о раду, 4) уговарања и исплате минималне зараде и 5) остваривања појединачних права утврђених колективним уговором, другим општим актом или уговором о раду – накнада трошкова за исхрану у току рада, накнада трошкова за долазак и одлазак са рада, исплата јубиларне награде, исплата регреса за коришћење годишњег одмора.⁶ Главне предности решавања радних спорова на алтернативан и вансудски начин су економичност и брзина њиховог решавања. Ова брзина, која представља можда и најдоминантнији *бенефит* огледа се у комбинацији кратких рокова и коначности одлуке арбитра у виду доношења решења. Како је ЗОМРПС предвидео, против решења није дозвољена жалба и оно је правноснажно и извршно даном достављања странама у спору.⁷

Ако међу странама у индивидуалном радном спору пред арбитром истовремено тече и судски поступак у вези са истим спором, тј. по истом чињеничном и правном основу, стране у спору дужне су да обавесте суд о покретању поступка пред арбитром.⁸ У овом случају, арбитражни поступак има суспензивно дејство у односу на судски поступак јер ће суд застати са својим радњама. Оваквим решењем признаје се извесна супремација арбитраже у односу на суд. Индивидуални радни спорови ограничени су учешћем неуких страна у спору или саме неуке стране. Обично је радник који настоји да оствари своја права или да их заштити лице скромних знања у погледу начина и могућности заштите својих права из радног односа или поводом рада. Његово

⁶ Други индивидуални радни спорови не могу се решавати арбитражом у оквиру и преко Агенције за мирно решавање радних спорова, већ у смислу Закона о раду.

⁷ Уколико је у решењу одређено да се радња која је предмет извршења може извршити у остављеном року, решење постаје извршно истеком тог рока.

⁸ Ова два поступка не могу се истовремено водити, јер постоје исти чињенични и правни основ.

одсуство познавања законских решења и других прописа ствара страх и бојазан поводом спорних ситуација. Из тог разлога арбитар мора бити изузетно учена страна која у потпуности мења суд и наступа као квазисудска инстанца. Зато је арбитража махом окренута индивидуалним радним споровима.

Код колективних радних спорова ситуација је знатно другачија. Уместо неуких или неуке стране имамо две итекако учене стране. На супротстављеним странама налазе се организације које имају своје представнике који су упућени у правила и процедуре и баве се овом активношћу као професионалном делатношћу. Ова лица свакодневно продубљују своја знања и имају капацитете да на професионалан и адекватан начин учествују у поступку мирења, па миритељ за разлику од арбитра не мора бити дипломирани правник нити се захтева положен правосудни испит. Овом спознајом схватамо да је решавању колективних радних спорова окренуто мирење као доминантан облик мирног решавања радних спорова.⁹

Арбитража као метод мирног решавања радних спорова у Србији је била позната још у време „самоуправног права.“¹⁰ „Самоуправни судови рјешавају спорове из односа који се уређују самоуправним правом или о споровима о правима којима грађани слободно располажу. Самоуправни судови су: судови удруженог рада, арбитраже, мировна вијећа, изборни судови и други облици.“¹¹ Самоуправни судови за одређене врсте спорова могу се утврдити и законом. Тако су законом формирани судови удруженог рада. Уставни судови били су знатно строжи према самоуправном него државном праву. Може се закључити да радници немају право да погрешно регулишу неки однос, већ је то право резервисано за државне органе.

IV ПОНИШТАЈ АРБИТРАЖНЕ ОДЛУКЕ КОД МИРНОГ РЕШАВАЊА РАДНИХ СПОРОВА

Већ је напоменуто које су предности арбитраже у поступку мирног решавања радних спорова. Тенденција је повећање овог алтернативног начина у односу на судско из разлога ефикасности и даљег релаксирања преоптерећености судова. Ова ефикасност и експедитивност подразумева коначност арбитражних одлука, односно решења. Овако постављено процесно решење које се огледа у члану 36. ЗОМРРС да против решења није дозвољена жалба носи одређену дозу опасности погрешно донете арбитражне одлуке. Уколико се догоди да арбитражна одлука повреди неко право, а

⁹ У смислу да учесници већ имају та знања – циљ је успешан социјални дијалог.

¹⁰ Самоуправном праву одговара самоуправно судовање. Устав СФРЈ (члан 217) утврђује да судску функцију обављају редовни судови као органи државне власти и самоуправни судови.

¹¹ А. Вратуша *et al.*, *Самоуправно право удруженог рада*, Београд, књ. 2, 1986, 44.

против ње није дозвољена жалба, поставља се питање заштите повређених права.

Када је неко право из радног односа или поводом рада повређено, лице које тражи заштиту тог права има две алтернативно постављене могућности. Једна се огледа у покретању спора пред надлежним судом, а друга у покретању поступка пред Агенцијом за мирно решавање радних спорова. Ова два поступка не могу се истовремено водити. Уколико одлука падне на поступак пред Агенцијом, доноси се правноснажно решење и о томе се не може поново расправљати у парницама из радних односа.¹² За заснивање надлежности суда у овој правној ствари не може се применити одредба члана 57. Закона о арбитражи јер одлука Агенције чији се поништај тражи нема карактер одлуке арбитражног суда прописан наведеним законом.¹³ Врста спорног односа између странака нема карактер имовинског спора. Поступак се води по правилима поступка пред органима како је то прописано ЗОМППС.

Наведени ЗОМППС не предвиђа могућност жалбе против решења које донесе арбитар. Овако одређено решење арбитра поставља на пиједестал непогрешивости. Тешко је поверовати да неко ко је одређен да пресуђује и да доноси одлуке никада не погрешити. Ове грешке могу настати због разних узрока. Они могу да се односе на недовољну стручност (мада сам процес њиховог селектовања то не би требало да дозволи), а могу се односити на унутрашње и спољашње узроке. Унутрашњи подразумевају коруптивни елемент, док спољашњи почивају на одређеном степену притиска од којих, нажалост, арбитри нису ни на који начин заштићени. Ако арбитри, као особе које нису службена лица нити државни службеници „међају“ суд, онда би требало да уживају заштиту једнаку једноме судији. То је једини начин одупирања спољашњим притисцима. Решавање радних спорова подразумева потенцијалну опасност, а арбитар је синоним стручности, независности и ауторитета, а не оличење суперхероја. Овако постављено законско решење не гарантује независност арбитра у свом раду.

Због свега наведеног неопходно је предвидети могућност да „непогрешиви арбитар“ погрешити. Неостављањем права на жалбу против решења, омогућава се брзина у решавању спора, али се истовремено ставља неописиво тежак терет на све учеснике па и на самога арбитра. Арбитража је метод мирног решавања радних спорова у коме стране у спору поверавају трећем лицу решавање спора. То треће лице као својеврстан орган за странке

¹² На то упућује и одредба члана 30. ЗОМППС према којој ако међу странкама у индивидуалном спору тече судски поступак из истог чињеничног и правног основа суд ће застати са поступком (став 2) и да су стране у спору дужне да суд обавесте о покретању поступка у складу са Законом (став 3).

¹³ Чланом 5. став 1. Закона о арбитражи (*Сл. гласник РС*, бр. 46/2006) прописано је да се арбитража може уговорити за решавање имовинског спора о правима којима странке слободно располажу, осим спорова за које је одређена искључива надлежност суда.

доноси правно обавезујуће мериторне одлуке којима се правноснажно окончава радни спор. Странке у поступку поверавају неутралној трећој страни обавезујуће решавање спора. Битна обележја су добровољност и брзина, односно ефикасност. Члан 36. ЗОМРРС прописује решење арбитра правноснажним и извршним даном достављања странама у спору. Закон не прописује могућност поништаја одлуке арбитра за разлику од Закона о арбитражи који такву могућност пружа странама у спору, али само из процесних разлога.¹⁴ Према Закону о арбитражи, поништај одлуке суд ће изрећи и ако утврди да: 1) по праву Републике предмет спора није подобан за арбитражу, или 2) су дејства одлуке у супротности са јавним поретком Републике.

Суштина алтернативног начина решавања радних спорова је решити спор на брз и ефикасан начин без покретања судског поступка. Он се огледа у једноступеном одлучивању. Уколико су се обе стране, што је неопходно за заснивање арбитражног поступка, договориле и пристале на миран начин решавања спора, такав пристанак гаси могућност преиспитивања одлуке арбитра. Супротним тумачењем поставило би се питање оправданости постојања Закона о мирном решавању радних спорова и правне сигурности тако решених спорова а чија је сврха решавање, а не настанак нових радних спорова.

Поставља се питање да ли је радни спор имовински, односно привредни „сукоб“ две стране. У ЗОМРРС прописано је да у индивидуалним споровима арбитра спорове окончава решењем које је коначно, правноснажно и извршно, на које не постоји могућност жалбе и које обавезује стране у поступку – може се принудно извршити.¹⁵ Након окончања поступка решењем које доноси арбитра, стране у спору немају право вођења судског спора по истом основу. Страна која је незадовољна решењем има право на тужбу за поништај домаће арбитражне одлуке. Решење арбитра има снагу извршне исправе.¹⁶ За разлику од мирења, арбитражни поступак је

¹⁴ Члан 58. Закона о арбитражи предвиђа поништај од стране суда у следећим случајевима: 1) споразум о арбитражи није пуноважан, 2) странка против које је одлука донета није уредно обавештена о именовању арбитра или поступку, 3) арбитражном одлуком су прекорачене границе споразума, 4) састав арбитраже или поступак нису у складу са споразумом о арбитражи, 5) арбитражна одлука се заснива на лажном исказу сведока или вештака или на фалсификованој исправи или је до одлуке дошло услед кривичног дела арбитра.

¹⁵ Члан 41. став 7. Закона о извршењу и обезбеђењу (*Сл. гласник РС*, 106/2015, 106/2016 – аутентично тумачење, 113/2017 – аутентично тумачење и 54/2019) прописује да извршна исправа јесте споразум о решавању спора путем посредовања, који испуњава услове одређене законом којим се уређује посредовање у решавању спорова као и исправа која је овим или другим законом одређена као извршна исправа.

¹⁶ ЗОМРРС у члану 35а прописује да се поступак пред арбитром окончава решењем: 1) на основу споразума страна у спору, 2) којим арбитра одлучује о предмету спора, 3) ако

формалнији и правила арбитраже углавном настоје да се поступци воде брзо и једноставно, без одуговлачења како би се избегла сличност са дуготрајним судским поступцима. Сам закон успоставља модел добровољне арбитраже где се тражи сагласност страна у спору да се исти реши пред арбитром. Ова добровољност представља легитимитет коначне одлуке арбитра која неће бити доведена у питање. Она се заснива на унапред постигнутом заједничком договору да се одлука прихвати као коначна и обавезујућа.

Члан 31. ЗОМРПС оставља могућност странама у спору да одустану од даљег поступка и да повуку предлог за покретање поступка пред арбитром најкасније до дана отварања главне расправе. Поштовање принципа правичности и једнакости у радним споровима налаже одређена истражна овлашћења. Арбитар има могућност извођења доказа и узимања изјава, а стране у спору су дужне да у току расправе изнесу релевантне чињенице од значаја за одлучивање. У обавези су да се изјасне о предмету спора као и да одговоре на наводе друге стране. Решење које доноси арбитар изједначено је у правној снази са судском одлуком. Усвајањем измена и допуна ЗОМРПС укинут је поступак вештачења који је неопходан у споровима који се односе на спорове поводом новчаних потраживања запослених у случајевима када се новчани износи могу одредити. Правилник о МРПС није довољно прецизан. Надлежност арбитра је ограничена из разлога непостојања опште надлежности арбитражног решавања свих индивидуалних радних спорова. Стране могу повући сагласност за вођење поступка до почетка главне расправе. Након тога, остављена је могућност одлучивања у одсуству уколико се уредно позвана страна не одазове. На основу расположиве документације и доказа коју је та страна доставила арбитар је дужан да донесе решење. У оваквим ситуацијама доказни поступак није спроведен и није дошло до оспоравања навода из предлога за покретање поступка. Није на адекватан и потпун начин утврђено чињенично стање, а основно правно начело је да се спор мора решити на основу спроведеног доказног поступка. С обзиром да је право на жалбу искључено, у случају арбитраже у одсуству није обезбеђена делотворна заштита права, као гарант правне сигурности и правичности.

Ради превазилажења оваквих недостатака могуће је предвидети допуштеност жалбе и успоставити другостепени поступак. Многи аутори се залажу да се као решење уведе „Веће арбитра“ које би могло својом одлуком првостепено решење потврдити, вратити на поновни поступак који би водио други арбитар или мериторно решити, уколико има довољно доказа. Преиспитивање арбитражне одлуке на коначна арбитражна решења, са аспекта уставом гарантованог права на жалбу, судске контроле законитости и заштите права разматрана је пред Уставним судом Републике Србије. Решење

је арбитражни поступак постао немогућ, 4) о обустави поступка у складу са овим законом. Решење из става 1. тачка 1. и 2. овог члана има снагу извршне исправе.

Врховног касационог суда је потврдило надлежност судова поводом тужбе за поништај арбитражне одлуке.¹⁷

Закон о извршењу не предвиђа експлицитно решење као извршну исправу. Уколико је решењем одређено да се радња која је предмет извршења може извршити у одређеном року, тј. ако је одређен парнициони рок за извршење, решење постаје извршно протеком тог рока. Легитимитет одлуке арбитра се заснива на претходно постигнутом споразуму да се решење прихвати као коначно. Ради лакшег решавања спорова било би пожељно предвидети Веће арбитрара које би могло преиспитивати правилност побијаног решења арбитра.

Сама арбитража је алтернатива судском одлучивању у радним споровима. У свим правним системима је уведена ограничена судска контрола арбитражних одлука, а у Републици Србији је Законом о арбитражи прописан поступак за поништај одлуке арбитраже, као и разлози за поништај. Коначност јесте једна од примарних користи арбитражне одлуке и у том смислу она не би требало да буде предмет контроле. Ово је главна разлика између арбитражне одлуке и одлуке суда, јер за разлику од пресуда првостепених судова, арбитражне одлуке се не могу побијати жалбом чак и ако постоје неке уочљиве грешке.¹⁸ Објашњење ове особине лежи у самој структури арбитраже. Када дође до арбитражног споразума, странке се одричу свога права да се обрате државном суду у корист јурисдикције арбитражног суда. Сама воља странака да повере решавање спора арбитражи била би доведена у питање када би знали да одлука којом је решен њихов предмет може поново бити предмет разматрања пред државним судом.

¹⁷ Решење Врховног касационог суда, Рж 146/2014, Рев2 653/2014/10. 09. 2015. Београд – У конкретном случају парничне странке, тужилац У. н. о., као послодавац и тужени Љ. М., као запослени, били су учесници арбитражног поступка пред арбитром при Републичкој агенцији за мирно решавање радних спорова, који је спроведен на основу Закона о мирном решавању радних спорова и у коме је донета арбитражна одлука – решење број 116-02-143/2011 од 22. 03. 2012. године. Тужба коју је поднео тужилац у овој парници је тужба за поништај арбитражне одлуке (тако је и насловљена), а предмет тужбеног захтева је поништај наведеног решења, па су судови били дужни да расправљају о постављеном тужбеном захтеву аналогном применом одредаба члана 57. до 63. Закона о арбитражи, посебно водећи рачуна да су разлози за поништај прописани чланом 58. тог закона. Како су нижестепени судови погрешно закључили да преиспитивање арбитражне одлуке Републичке агенције за мирно решавање радних спорова не спада у судску надлежност, учињена је битна повреда парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, која увек постоји ако је суд одбио да одлучује о захтеву за који је надлежан, због чега су нижестепене одлуке укинуте. У поновном поступку првостепени суд ће одлучити о захтеву тужиоца тако што ће имати у виду примедбе на које је указано овим решењем.

¹⁸ Не залазе у меритум арбитражне одлуке о самом спору, већ се фокусирају на специфичне процесне грешке, у случају чијег постојања се одлука мора поништити.

Када говоримо о могућности нападања арбитражне одлуке, странци стоје на располагању две опције. Прва, да се у поступку признања и извршења арбитражне одлуке иницираном од друге стране противи, или друга да не чека да до те ситуације дође, већ да подношењем тужбе за поништај доведе у питање правилност арбитражне одлуке. Испитујући законитост одлуке арбитраже Основни суд удруженог рада у свој поступак обавезно укључује арбитражу чија је одлука предмет оцене пред судом удруженог рада.¹⁹ У равноправној активности арбитраже и суда могу се открити пропусти и недостаци у раду арбитражног одлучивања, па арбитража може на бази допунских чињеница донети нову одлуку у поступку преиспитивања првобитне одлуке по налогу суда и уз сагласност учесника. Суд удруженог рада ће наставити свој поступак само уколико учесници не буду задовољни поновном арбитражном одлуком. „Пошто су унутрашње арбитраже врста сталних самоуправних судова за решавање спорова из унутрашњих односа које су ООУР утврдиле као надлежност арбитража самоуправним споразумом, сарадња са судом удруженог рада их обogaћује новим сазнањима и практичним искуством те им се неће поновити сличне или исте грешке у раду.“²⁰ Одлука арбитраже је коначна и извршава се чиме се брже успоставља самоуправни однос. Оваква решења су била лепа обећања али се у пракси нажалост нису остварила нити показала делотворним.²¹ Замисао је била да арбитраже и судови функционишу по принципу допуњавања и партнерства. Постојала је могућност преиначења арбитражне одлуке уз судско сугерисање и сагласност учесника. Данас у Србији то није могуће. Арбитража и суд су постављени алтернативно и нема сарадње између њих. Постоји једино надлежност суда приликом тужбе за поништај арбитражне одлуке.

¹⁹ Арбитража је за самоуправни суд самостална у оквиру своје надлежности. Без обзира што је покренут спор за испитивање одлуке арбитраже, арбитража се не сматра учесником у поступку. Међутим, као равноправан партнер суда удруженог рада, она може непосредним излагањем сопствених сазнања олакшати и убрзати прикупљање и сагледавање потребних чињеница.

²⁰ А. Вратуша, *op. cit.*, 398.

²¹ У одсуству посебних судова (других самоуправних судова) овај суд није остварио неку значајнију сарадњу са арбитражама. Уколико може уопште да се говори о неким контактима са арбитражама, то се чини на посредан начин – кроз решавање спорова за поништавање коначних одлука које су донеле арбитраже. У овим споровима примећено је да се арбитраже често пута уопште нису ни састајале да би донеле одлуку преваходно због одсуства и незаинтересованости чланова, тако да странка трпи. Због тога суд мора да односе регулише судском одлуком. Суд практикује и сарадњу са синдикатом, што чини када процес води у просторијама организације удруженог рада или радне заједнице, тако што на расправу позива и представнике синдикалне организације. Поред овог вида сарадње суд са синдикатом сарађује и путем разговора у циљу превентивног деловања, кроз учешће на саветовањима а понекад се од синдикалне организације тражи да посредује или активно учествује у разрешавању конфликтних ситуација.

V ЗАКЉУЧАК

Питање дејства арбитражних одлука и могућност оспоравања пред судом или другим органом разматрано је приликом доношења Препоруке МОР бр. 92. У пракси је прихваћено становиште ограничене судске контроле арбитражних одлука. У случајевима обавезне арбитраже тужба је дозвољена. Стране у спору могу покренути поступак пред надлежним судом ради поништаја арбитражног решења, где су разлози за поништај таксативно утврђени законским прописима што произлази из аналогне примене Закона о арбитражи. На овај начин сужена је контрола арбитражне одлуке јер се контрола своди на недостатке у процедуралном смислу. Постоје недоумице везане за добровољност вођења арбитражног поступка. Добровољност је постављена као обавеза. Напоменуто је да свака страна може да повуче предлог за покретање поступка или дату сагласност најкасније до отварања расправе, што се у пракси читава као мана. Елемент добровољности би требало да постоји током трајања читавог поступка, односно у свим његовим фазама. Запослени су у већини случајева неупућени, нису информисани о својим правима и о могућности вођења арбитражног поступка.

Арбитража је добровољан начин решавања радних спорова. Он је алтернативно постављен у односу на судско решавање спорова. Самим тим, она треба да има снагу и ауторитет судског одлучивања, а не да представља предворје или генералну пробу пред судску представу. Проширена судска контрола меритума одлуке била би неспојива са идејом арбитраже као брзе методе решавања спорова. Уколико би се оставила могућност по којој би арбитражна одлука могла да се напада жалбом из истих разлога као и пресуде судова, то би довело до тога да странке морају да чекају дуго док не дођу до пресуђене ствари у њиховом предмету. Ова дужина трајања поступака пред судовима је у супротности са идејом арбитраже као брзе, јефтине, ефикасне и надасве мирне методе решавања радних спорова.

Увођење двостепености арбитражног решавања радних спорова пресликало би судско одуговлачење у доношењу одлука. Суштина и сврха арбитраже је брзина и ефикасност које би се додатно оптеретиле уколико одлука арбитра не би била коначна. Неизвесност природе одлуке отежало би већ довољно окрњен положај радника јер чињеница је да неспоразум тј. спор већ постоји. Анулирана би била арбитражна ефикасност у односу на судско одлучивање. Суд у односу на арбитражу треба да има само надзорну функцију у смислу могућности поништаја решења из чисто процедуралних разлога. Мешањем у меритум одлуке арбитражи би била одузета независност и ефикасност.

Milan Savić, MA*

ANNULMENT OF ARBITRATION DECISION PASSED FROM PEACEFUL SETTLEMENT LABOR DISPUTES AGENCY

Summary

Word of the dispute is primarily associated with the intervention of the court. This is a traditional way of resolving labor disputes. The tendency in the world is to get as many of these disputes resolved peacefully, fast and fair manner at low cost. Avoiding court decision increases the chance of finding a favorable solution to the two opposing sides. The content of an arbitration agreement is of great importance to the parties in the arbitration proceedings. An arbitration agreement express the contractual freedom of the parties and list of facultative elements of an arbitration. Main benefits from peaceful solving labor disputes are expediency and cheap costs of the arbitration process. The arbitrator represents quasi – judicial instance and him may be wrong in his decision. The decision process is single and there is no possibility of appeal. This option would slow down the process of resolving issues. But, it can not be situation that would not be any way to void the wrong decision of the arbitrator. It could be chance to avoid this situation. Exactly because of that case, it must be provided for the possibility of annulment decision from peaceful settlement labor disputes agency. Reasons for cancellation must be a procedural character. Courts should not enter into the merits because it would further slow the troubleshooting. This would replicate the slowness of the trial in arbitration deciding. This length of proceedings before the courts is contrary to the idea of arbitration as a quick, cheap, efficient and above all peaceful methods of resolving labor disputes. Court in relation to arbitration should have only a supervisory function. Blending the merits of arbitration decisions would be deprived of independence and efficiency.

Key words: *arbitrators, Agency for peaceful settlement of labor disputes, peaceful resolution of labor disputes, annulment of the arbitral award.*

* Customs agent at SPIROS D.O.O.